

بحران مالی سال ۲۰۰۸؛

ریشه ها، سبب ها و راه کارها

به کوشش:

محمد نعمتی و محمد سلیمانی

با آثاری به قلم:

محمد ابراهیم آقابابایی - احسان آقاجانی - حجت اله برامکی یزدی - عادل پیغامی

ایرج توتونچیان - سید مجید حسینی - داوود دانش جعفری - مسعود درخشان

سید مهدی دولت آبادی - علی سعیدی - محمد سلیمانی - اصغر شاهمیراهی

جواد شریف زاده - احمد شعبانی - علیرضا صمیمی - مهدی قائمی

حسین قضاوی - عبدالمحمد کاشیان - علی اکبر کریمی

روح الله کهن هوش نژاد - محمد نعمتی

کاظم یآوری

انتشارات دانشگاه امام صادق (علیه السلام)
تهران: بزرگراه شهید چمران،
پل مدیریت
تلفکس: ۸۸۳۷۰۱۴۲
صندوق پستی ۱۵۹-۱۴۶۵۵
E-mail: isu.press@yahoo.com

دانشگاه امام صادق (علیه السلام)

بحران مالی سال ۲۰۰۸ (ریشه‌ها، پیامدها و راه‌کارها) ■ به‌کوشش: محمد نعمتی و محمد سلیمانی ■ ناشر: دانشگاه
امام صادق (ع) ■ طبع: چاپ اول: علی سعیدی ■ ویراستار ادبی: علیرضا اله‌دادی
چاپ اول: ۱۳۹۰ ■ قیمت: ۱۳۰۰۰ ریال ■ شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه ■ چاپ و صحافی: زلال کوثر
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۰۴۰-۱
همه حقوق محفوظ و متعلق به ناشر است.

سرشناسه: نعمتی، محمد، ۱۳۵۹ - گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور: بحران مالی سال ۲۰۰۸: ریشه‌ها، پیامدها و راه‌کارها/ به‌کوشش
محمد نعمتی و محمد سلیمانی
مشخصات نشر: تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری: ۶۰۸ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۰۴۰-۱
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
موضوع: رکود اقتصادی
موضوع: بحران (امور مالی)
شناسه افزوده: سلیمانی، محمد، ۱۳۶۱ - گردآورنده
شناسه افزوده: دانشگاه امام صادق (ع)
رده‌بندی کنگره: ۳۷۲۲HB/ن ۲۷۲ ۱۳۹۰
رده‌بندی دیوئی: ۹۷۳/۳۳۲-۰
شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۶۸۷۲۲

فهرست مطالب

۱۷.....	سخن ناشر
۱۹.....	پیش گفتار
۲۱.....	مقدمه: بحران مالی سال ۲۰۰۸ و ضرورت تعمق بیشتر در بنیان‌های سرمایه‌داری
	/ محمد نعمتی، محمد مطیعانی
۲۱.....	مقدمه
۲۲.....	شکل‌گیری بحران
۲۳.....	اقدامات انجام شده جهت مقابله با بحران
۲۵.....	نگاهی عمیق‌تر به ریشه بحران؛ بازی پونزی
۲۷.....	نگاهی عمیق‌تر به ریشه بحران؛ عدم وجود نظارت کافی و انگیزش صحیح
۳۰.....	نگاهی عمیق‌تر به ریشه بحران؛ سنجش و توزیع ریسک
۳۲.....	آیا سرمایه‌داری خوب کار می‌کند؟
۳۴.....	واکنش منتقدین: سوسیالیست‌ها و کمونیست‌ها
۳۶.....	واکنش منتقدین: مسلمانان
۳۸.....	بحران سال ۲۰۰۸؛ بحران یا مسأله
۳۹.....	بحران اصلی نظام سرمایه‌داری

بخش اول: سخنران!

۴۵.....	فصل ۱. بحران نظام سرمایه‌داری
	/ دکتر مسعود درخشان
۴۵.....	سابقه تاریخی
۴۷.....	ابعاد بحران

ماهیت بحران.....	۴۸
زمینه بحران.....	۴۹
دلایل شکل‌گیری بحران.....	۵۳
شکست در بازار.....	۵۶
رفع بحران.....	۶۱
راهکارهای ارائه شده.....	۶۲
فصل ۲. بحران مالی جهانی و آثار آن بر اقتصاد ایران.....	۷۵
/ دکتر داوود دانش‌جنگری	
مقدمه.....	۷۵
اقتصاد ایران در تقابل با بحران.....	۸۳
فصل ۳. ریشه‌ها و علل بحران مالی سال ۲۰۰۸.....	۹۱
/ دکتر اصغر شاهمرادی	
فصل ۴. سیستم‌های هشداردهنده بحران‌های اقتصادی - مالی و دلالت‌های آن برای مالیه اسلامی.....	۱۰۷
/ دکتر کاظم باوری	
تاریخچه سیستم‌های هشداردهنده.....	۱۰۷
فصل ۵. بحران مالی ۲۰۰۸، درس‌هایی برای نظام بانکی و بازار سرمایه ایران.....	۱۲۵
/ دکتر حسین قضاوی	
مقدمه.....	۱۲۵
ابزارهای بازار پول.....	۱۲۶
ابزارهای موجود در بازار سرمایه.....	۱۲۸
اوراق بهادار با پشتوانه رهنی.....	۱۲۹
علل و عوامل بحران.....	۱۳۳
اثر برنون و ددز بر اقتصاد آمریکا.....	۱۳۵
مجموع برای سرمایه‌گذاری در آمریکا.....	۱۳۸
نوآوری در بازارهای مالی.....	۱۳۸
ظهور بحران.....	۱۳۹
اثرات بحران در ایران.....	۱۴۵

فصل ۶. بررسی تصمیمات اتخاذ شده در مورد بحران مالی در اجلاس گروه بیست ۱۵۱

/ دکتر مسعود درخشان

مقدمه ۱۵۱

بحران مالی جهانی ۱۵۱

راهکارهای ارائه شده در اجلاس ۱۵۲

آثار اجلاس ۱۵۹

راه حل خروج از بحران ۱۶۲

سؤالات مطروحه ۱۶۴

فصل ۷. بررسی ریشه های بحران مالی: درس هایی برای اقتصاد اسلامی ۱۶۷

/ دکتر ایرج هوتونچیان

مقدمه ۱۶۷

ویژگی های نظام سرمایه داری ۱۷۰

رکود در آمریکا ۱۷۹

فصل ۸. بحران در اقتصاد ۱۸۹

/ دکتر عادل پیغامی

بخش دوم: مقالات

فصل ۹. بحران بدهی در اقتصاد ایالات متحده ۲۱۳

/ دکتر احمد شعبانی

مقدمه ۲۱۳

پیدایش نظام پولی بین المللی برتون وودز و پایه گذاری دلار به عنوان پول کلید ۲۱۴

برخی پیامدهای نظام پولی جدید ۲۱۷

تاریخچه بدهی دولت آمریکا ۲۲۴

طلبکاران خارجی آمریکا ۲۲۷

افزایش های اخیر در بدهی های عمومی دولت آمریکا ۲۳۱

ورشکستگی در اقتصاد ایالات متحده ۲۳۲

بدهی خارجی آمریکا و شرایط مشابه سایر کشورهای توسعه یافته ۲۳۳

نتیجه گیری ۲۳۴

منابع ۲۳۸

فصل ۱۰. بحران مالی ۲۰۰۹-۲۰۰۷، نقش دولت و آینده مقررات‌گذاری بر بازارهای مالی..... ۲۳۹

/ محمد جواد شریفزاده

۲۳۹	مقدمه.....
۲۴۳	مبانی نظری مقررات‌گذاری بر بازارهای مالی.....
۲۴۷	تطور ابزارهای مقررات‌گذاری بر بازارهای مالی.....
۲۵۲	بحران مالی اخیر و نقش مقررات در شکل‌گیری آن.....
۲۵۲	بسترهای مقرراتی ظهور بحران.....
۲۵۷	روند شکل‌گیری و توسعه بحران.....
۲۶۱	برنامه‌های مهار بحران.....
۲۶۴	آینده مقررات‌گذاری بر بازارهای مالی.....
۲۷۰	نتیجه‌گیری.....
۲۷۳	منابع.....

فصل ۱۱. اقدامات دولت آمریکا برای مهار بحران مالی در سال ۲۰۰۸..... ۲۷۵

/ علی سعیدی

۲۷۵	مقدمه.....
۲۷۷	قانون بانبات‌سازی فوری اقتصادی.....
۲۸۰	اقدامات صورت گرفته دولت فدرال برای مهار بحران مالی.....
۲۸۱	برنامه خرید سرمایه.....
۲۸۲	برنامه تأمین مالی صنعت خودروسازی.....
۲۸۳	برنامه سرمایه‌گذاری هدف‌گذاری شده.....
۲۸۳	برنامه ضمانت‌داری.....
۲۸۵	نتایج این مبادلات.....
۲۸۷	برنامه جامع جدید دولت فدرال.....
۲۸۹	اعتماد جدید به ثبات مالی.....
۲۸۹	برنامه کمک سرمایه‌ای.....
۲۹۱	صندوق سرمایه‌گذاری جدید عمومی خصوصی.....
۲۹۱	تسهیلات تأمین مالی موقت و خرید مستقیم.....
۲۹۲	افزایش تسهیلات وام‌دهی اوراق بهادار با پشتوانه دارایی بلندمدت.....

۲۹۲.....	تداوم خریدهای اوراق بهادار رهنی و اوراق بدهی کارگزاری
۲۹۳.....	ابزارهای بیشتری برای فدرال رزرو.....
۲۹۳.....	تمدید برنامه ضمانت موقت نقدینگی.....
۲۹۳.....	اعمال شرایط شدیدتری بر وام دهی، غرامت اجرایی و گزارش دادن.....
۲۹۳.....	استفاده از سرمایه دولتی و اثر آن بر وام دهی.....
۲۹۴.....	حق مالیات دهندگان برای دانستن.....
۲۹۴.....	متعهد کردن شرکت کنندگان به کاهش سلب حق فک رهن.....
۲۹۴.....	محدود ساختن سود، بازخرید و تملک سهام.....
۲۹۵.....	محدودسازی غرامت اجرایی.....
۲۹۵.....	جمع بندی.....
۲۹۶.....	منابع.....
۲۹۷.....	فصل ۱۲. پدیدار شناسی بحران مالی.....
	/ حجت اله پرامکی یزدی
۲۹۷.....	مقدمه.....
۲۹۸.....	بحران مالی ۲۰۰۷-۲۰۰۹.....
۳۰۱.....	مخاطرات اخلاقی.....
۳۰۵.....	افول سرمایه اجتماعی و اخلاقیات.....
۳۰۹.....	ماهیت و ذات نظام سرمایه داری.....
۳۱۲.....	نتیجه گیری.....
۳۱۴.....	منابع.....

بخش سوم: متون و مقالات ترجمه شده

۳۱۷.....	فصل ۱۳. ساختار شناسی بحران مالی.....
	/ فردریک میشکین / ترجمه: محمد سلیمانی
۳۱۷.....	مقدمه.....
۳۱۷.....	دیدگاه اولیه در مورد بحران های مالی.....
۳۱۹.....	اطلاعات نامتقارن و ساختار مالی.....
۳۲۵.....	شناخت بحران های مالی.....

عوامل ایجادکننده بحران‌های مالی	۳۲۶
ساختارشناسی یک بحران مالی	۳۲۹
شواهد تاریخی	۳۳۲
دلالت‌هایی برای سیاست‌گذاری	۳۳۶
نتیجه‌گیری	۳۴۲
فصل ۱۴. تحلیل پست کینزینی از بحران‌های مالی در جهان در حال توسعه و جهت‌گیری‌هایی برای اصلاح	۳۴۳
/ ایلن گرابل / مترجم: محمد ابراهیم آقابابایی	۳۴۳
مقدمه	۳۴۳
ریسک‌های همبسته با اصلاحات مالی نتولیرال	۳۴۵
ریسک پولی	۳۴۷
ریسک گریز	۳۴۹
ریسک شکنندگی	۳۵۰
ریسک سرایت	۳۵۱
ریسک قدرت حاکمیت	۳۵۲
تعاملات متقابل ریسک	۳۵۳
سیاست‌هایی که می‌تواند ریسک‌های اصلاحات مالی نتولیرال را کاهش دهد	۳۵۳
«زنگ هشدار» و «سرعت‌گیر»	۳۵۴
محدودیت‌هایی بر تبدیل‌پذیری پول	۳۶۰
مدل شیلی	۳۶۴
درس‌هایی برای سیاست‌گذاران	۳۶۷
فصل ۱۵. بانکداری و بحران‌های مالی	۳۷۳
/ گری دایسکی / ترجمه: مهدی قائمی	
مقدمه	۳۷۳
رویکردهای ارتدکس و هترودکس به پول و مالیه	۳۷۵
روابط پولی و اعتباری	۳۷۶
دیدگاه‌های ارتدکس و هترودکس به بانکداری و بحران‌های مالی	۳۸۱

بحران‌های مالی؛ از برتون وودز تا بحران بدهی آمریکای لاتین.....	۳۸۸
بحران‌های مالی جهانی در دهه‌ی ۹۰.....	۳۹۴
عدم وجود توافق بر سر دیدگاه‌های ارزندکس در مورد مالیه، توسعه و بحران.....	۳۹۶
بحران مالی آسیا و عواقب آن.....	۳۹۸
نتیجه‌گیری.....	۴۰۱
فصل ۱۶. بازگشت اقتصاد رکودی و بحران ۲۰۰۸.....	۴۰۷
/ بل کروگمن / ترجمه: روح‌الله کهن هوش‌نژاد	
مقدمه.....	۴۰۷
مسئله اصلی حل شده است.....	۴۰۸
پیروزی سرمایه‌داری.....	۴۰۹
رام شدن چرخه‌های تجاری.....	۴۱۰
نتایج جهانی شدن.....	۴۱۲
انتقادات.....	۴۱۲
بحران آمریکای لاتین هشدار می‌دهد که ناآرامی گرفته شد.....	۴۱۳
دام ژاپن.....	۴۱۴
بهبود وضعیت ژاپن.....	۴۱۶
شروع بحران آسیا؛ تایلند.....	۴۱۶
شروع بحران آسیایی.....	۴۱۷
آرژانتین در سال ۲۰۰۲.....	۴۱۸
لجاجت سیاسی.....	۴۱۸
بحران کنونی.....	۴۱۹
بازگشت بحران اقتصادی.....	۴۲۰
ناکامی انگیزش مالی.....	۴۲۲
اصلاحات مالی.....	۴۲۲
فصل ۱۷. بحران مالی و دشوار شدن تأمین سرمایه بانک‌ها.....	۴۲۵
/ تهیه شده در صندوق بین‌المللی پول / ترجمه: روح‌الله کهن هوش‌نژاد	
مقدمه.....	۴۲۵

فرآیند کاهش شاخص اهرمی	۴۲۶
اثر فرآیند کاهش شاخص اهرمی بر تغییر مدل کسب و کار و ادغام صنایع	۴۲۷
افزایش فشارها بر فرآیند کاهش شاخص اهرمی	۴۲۸
کاهش رشد اعتبار بخش خصوصی	۴۲۹
دلالت‌های سیستمی	۴۳۰
دشواری‌های تأمین سرمایه	۴۳۰
پنجاه‌های تحت حمایت دولت	۴۳۱
افزایش زیاده‌های اعتباری	۴۳۲
ریسک‌های عملیاتی	۴۳۳
کاهش شاخص اهرم و نقدینگی	۴۳۴
اعتبارات و ریسک‌های کل کشور	۴۳۶
بحران مالی جهانی و بازارهای نوظهور	۴۳۶
نتیجه‌گیری	۴۳۸
فصل ۱۸. بحران مالی و ضرورت اصلاح سیستم مالی جهان	۴۳۹
/ جوزف استیگلیتز / مترجم: علی اکبر کریمی	
مقدمه	۴۳۹
برخی از اصول کلی	۴۴۲
قوانین و مقررات برای قرن بیست و یکم	۴۴۷
مؤلفه‌های کلیدی یک ساختار نظارتی	۴۵۰
شفافیت	۴۵۰
تنظیم و اصلاح انگیزه‌ها	۴۵۳
مهار کردن فعالیت‌های سودجویانه	۴۵۴
مهار کردن فعالیت‌های ریسکی	۴۵۵
نهادهای تنظیمی	۴۵۷
نتیجه‌گیری	۴۶۱

فصل ۱۹. ملیه جهانی در بحران: گزارشی در مورد بحران «وام‌های بدون پشتوانه» و چگونگی

رویارویی با آن ۴۶۵

/ زاکوس سایبر / مترجم: روح... کهن هوش‌نژاد

چرا و چگونه بازار رهن ایالات متحده افسار گسیخته شد؟ ۴۶۶

ارتباط «بخش‌های ویژه» با بحران مدل اجتماعی ایالات متحده ۴۶۹

و خاتم استانداردهای تعهد خرید قرارداد رهنی؛ نمونه‌ای از انتخاب معکوس ۴۷۳

انفجار حباب ۴۷۶

جهانی‌شدن بحران: از بحران رهن تا فروپاشی اعتباری ۴۷۸

از بحران وام‌های رهنی تا بحران بانکی ۴۷۹

مضيقه اعتباری: بانک مرکزی آمریکا در تنگنا؟ ۴۸۱

در ادامه چه اتفاقی می‌افتد؟ ۴۸۴

از رکود اقتصاد ایالات متحده تا یک بحران جهانی؟ ۴۸۶

آیا ما با ۱۹۲۹ دیگری روبرو خواهیم شد؟ ۴۸۹

فصل ۲۰. بانک مرکزی آمریکا و بحران مالی سال ۲۰۰۷ و ۲۰۰۸: بحران و پیامدها ۴۹۵

/ استفن سجنی / مترجم: عبدالمحمد کاشیان ۴۹۵

مقدمه ۴۹۵

ترازنامه بانک مرکزی و ابزارهای سیاستی ۴۹۸

بدهی‌ها: پول نقد و ذخایر ۴۹۸

دارایی‌ها: اوراق قرضه، وام‌ها و ذخایر ارزی ۵۰۰

دو اصل کلی مدیریت ترازنامه ۵۰۳

عملیات بازار باز و نرخ تنزیل ۵۰۴

آغاز بحران ۵۰۶

دخالت بانک مرکزی آمریکا ۵۱۵

ابزار مزایده دوره‌ای ۵۱۸

ابزار قرض‌دهی دوره‌ای اوراق بهادار ۵۲۲

بیر استرنز ۵۲۵

ابزار اعتباردهی به دلالان اصلی ۵۲۸

۵۳۰	تکامل نرازانامه بانک مرکزی آمریکا
۵۳۱	نتیجه‌گیری
۵۳۵	فصل ۲۱. قوانین بانکی سرمایه‌گذاری بعد از بیراسترنز
	/ دوايت جف و مارک دولف / ترجمه: احسان آقاجانی
۵۳۶	چرا قدرال رزرو مجبور شد که بیراسترنز را نجات دهد
۵۳۸	اصطلاحات بالقوه
۵۳۹	اقدامات نظارتی
۵۴۳	نتیجه‌گیری
۵۴۴	منابع
	فصل ۲۲. تأمین مالی بالا، یک بازی ریسک؛ وام‌های کم‌اعتبار، وام‌های تخریب‌کننده، مشتقات و دیگر محصولات فانتزی مالی
۵۴۵	/ فردریک لردن / ترجمه: علی‌اکبر کریمی
۵۴۷	گرایش‌های بازار پونزی
۵۴۸	سنجش و ارزیابی ناکافی ریسک
۵۴۹	آسیب‌پذیری و شکست ساختاری
۵۵۱	ارزش‌گذاری مجدد و فاجعه آفرین ریسک
۵۵۲	شیوع و سرایت جانبی
۵۵۴	بانک‌های در معرض خطر
۵۵۵	مدیریت برای نجات
۵۵۷	فصل ۲۳. ما کاری نکرده‌ایم: نکاتی پیرامون بحران مالی و طرح نجات
	/ جوزف استیگلیتز / ترجمه: احسان آقاجانی
۵۵۸	اشکالات و نواقص طرح پیشنهادی نجات
۵۵۹	نقطه بافیت و راه‌حل کشورهای اسکاندیناوی؛ راه‌حل ساده‌تر
۵۶۰	سلب حق فک رهن
۵۶۱	کیماگری و نامتقارن بودن اطلاعات
۵۶۳	یک اشتباه نظری
۵۶۴	نتیجه‌گیری

فصل ۲۴. چگونه نوشنداروی وام‌های رهنی کم‌صلاحیت را بنوشیم!.....	۵۶۷
/ هال واریان / مترجم: سید مجید حسینی	
فصل ۲۵. بحران مالی: بحران انتقاده‌ها به بازار آزاد را افزایش داده و تجدید نظر در سیاست‌های	
ایالات متحده را می‌طلبد.....	۵۶۹
/ جیون دین، مارکوس والکر و ایوان راستاد / مترجم: علیرضا صمیمی	
مقدمه.....	۵۶۹
بازتولید یا توزیع بدون اجازه ممنوع است.....	۵۷۰
فصل ۲۶. بحران بین‌المللی سرمایه‌داری و اقدامات فوری برای مواجهه با آن.....	۵۷۷
/ جرونیمو دسوزا / مترجم: علیرضا صمیمی	
فصل ۲۷. داستان مصرف مواد.....	۵۸۳
/ آئی لئوناردو / ترجمه: سید مجید حسینی و سید مهدی دولت‌آبادی	
استخراج.....	۵۸۶
تولید.....	۵۸۸
توزیع.....	۵۹۳
مصرف.....	۵۹۷
دفع.....	۶۰۴
روش دیگر.....	۶۰۷

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»
 وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
 فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ
 (قرآن کریم. سوره مبارکه النمل. آیه شریفه ۱۵)

سخن ناشر

فلسفه وجودی دانشگاه امام صادق علیه السلام که ازسوی ریاست دانشگاه به کرات مورد توجه قرار گرفته، تربیت نیروی انسانی‌ای متعهد، باتقوا و کارآمد در عرصه عمل و نظر است تا از این طریق دانشگاه بتواند نقش اساسی خود را در سطح راهبردی به انجام رساند.

از این حیث «تربیت» را می‌توان مقوله‌ای محوری یاد نمود که وظایف و کارویژه‌های دانشگاه، در چارچوب آن معنا می‌یابد؛ زیرا که «علم» بدون «تزکیه» بیش از آنکه ابزاری در مسیر تعالی و اصلاح امور جامعه باشد، عاملی مشکل ساز خواهد بود که سازمان و هویت جامعه را متأثر و دگرگون می‌سازد.

از سوی دیگر «سیاست‌ها» تابع اصول و مبادی علمی هستند و نمی‌توان منکر این تجربه تاریخی شد که استواری و کارآمدی سیاست‌ها در گرو انجام پژوهش‌های علمی و بهرمندی از نتایج آنهاست. ازاین منظر پیشگامان عرصه علم و پژوهش، راهبران اصلی جریان‌های فکری و اجرایی به حساب می‌آیند و نمی‌توان آینده درخشانی را بدون توانایی‌های علمی - پژوهشی رقم زد و سخن از «مرجعیت علمی» در واقع پاسخ‌گویی به این نیاز بنیادین است.

دانشگاه امام صادق علیه السلام درواقع یک الگوی عملی برای تحقق ایده دانشگاه اسلامی در شرایط جهان معاصر است. الگویی که بیش از «ربع قرن» تجربه دارد و هم اکنون ثمرات نیکوی این شجره طیبه در فضای ملی و بین‌المللی قابل مشاهده است. طبعاً آنچه

حاصل آمده محصول نیت خالصانه و جهاد علمی مستمر مجموعه بنیانگذاران و دانش‌آموختگان این نهاد است که امید می‌رود در طلیعه دور جدید فعالیتش بتواند به توسعه و تقویت آنها در پرتو عنایات حضرت حق تعالی، اهتمام ورزد.

معاونت پژوهشی دانشگاه امام صادق علیه السلام با توجه به شرایط، امکانات و نیازمندی جامعه در مقطع کنونی با طرحی جامع نسبت به معرفی دستاوردهای پژوهشی دانشگاه، ارزیابی سازمانی - کارکردی آنها و بالاخره تحلیل شرایط آتی اقدام نموده که نتایج این پژوهش‌ها در قالب کتاب، گزارش، نشریات علمی و... تقدیم علاقه‌مندان می‌گردد. هدف از این اقدام - ضمن قدردانی از تلاش خالصانه تمام کسانی که با آرمان و اندیشه‌ای بزرگ و ادعایی اندک در این راه گام نهادند - درک کاستی‌ها و اصلاح آنها است تا از این طریق زمینه پرورش نسل جوان و علاقه‌مند به طی این طریق نیز فراهم گردد؛ هدفی بزرگ که در نهایت مرجعیت مکتب علمی امام صادق علیه السلام را در گستره بین‌المللی به همراه خواهد داشت. (انشاءالله)

ولله الحمد

معاونت پژوهشی دانشگاه

پیش‌گفتار

بروز بحران مالی اقتصادی ۲۰۰۸ که از آمریکا به سایر کشورها منتقل شد، فرصتی بی‌بدیل برای اقتصاددانان به وجود آورد تا به تأملی دوباره بر تنوری‌ها و توصیه‌های سیاستی متعارف بپردازند. بدون شک این دوره، فرصت مغتنمی نیز برای اقتصاددانان کشور ما به وجود آورده تا با تدقیق در ریشه این چالش‌های اقتصاد سرمایه‌داری، راه‌حل‌های عاری از تکرار نقاط ضعف نظریات رایج برای کشور ارائه دهند.

به نظر می‌رسد اگر شرایط رکودی و بحران دهه ۱۹۳۰، زمینه‌ساز مناسبی برای تجدید نظر در اقتصاد کلاسیک و ارائه نظریات کنیزی‌ها به وجود آورد، شرایط موجود نیز می‌تواند بستری مناسب برای ارائه رویکردها و راه‌حل‌هایی جدید در حوزه اقتصاد کلان و مباحث پولی و مالی باشد.

دانشکده معارف اسلامی و اقتصاد دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام) با همکاری معاونت اقتصادی وزارت اقتصاد و امور دارائی با هدف بررسی دقیق‌تری از ابعاد این بحران، اقدام به برگزاری سلسله نشست‌هایی با حضور اساتید محترم و صاحب‌نظر در این حوزه نمود و از سویی دیگر ترجمه برخی از مقالات مهم درباره این بحران را انجام داد و در کنار برخی یافته‌های علمی اساتید محترم و پژوهشگران این حوزه، مجموعه حاضر را تدوین و جهت استفاده علاقمندان تقدیم کرد. امید است که این مجموعه بتواند

در ارتقاء سطح دانش اقتصادی دانشکده‌های اقتصاد و نهادهای سیاست‌گذار اقتصادی مؤثر باشد.

بر خود لازم می‌بینیم از زحمات دانشجویان عزیز سید مجید حسینی، سید مهدی حسینی دولت‌آبادی، عبدالمحمد کاشیان، روح‌ا. کهن هوش نژاد، امیر ملکی نژاد، حسین میسمی و علی‌اکبر کریمی که در برگزاری سلسله نشست‌های علمی، ضبط و فیلمبرداری نشست‌ها، پیاده‌سازی و ویرایش متن سخنرانی‌ها، کمک کار دانشکده بودند، تشکر نماییم. همچنین از زحمات آقایان سید حامد اخوت و سیروس کریمی بابت هماهنگی و پیگیری جلسات تشکر می‌نمائیم. بدون شک تدوین این مجموعه، مرهون راهنمایی اساتید بزرگوازی است که متواضعانه، دعوت دانشکده را پذیرا شدند و به غنای مباحث کمک شایانی نمودند. البته ضعف‌ها و کاستی‌های مجموعه نیز از سوی ما بوده و از خوانندگان محترم تقاضا داریم که آن را بر ما بخشیده و با ارائه نقدهای خود، به تکمیل هر چه بیشتر این مباحث کمک نمایند. جا دارد به‌طور ویژه از استاد بزرگوارمان، آقای دکتر مسعود درخشان که طرح اولیه این مباحث از سوی ایشان بوده است و همواره شاگردان خود را مورد لطف قرار می‌دهند، کمال تشکر را داشته باشیم. از حمایت‌های جناب آقای دکتر شمس‌الدین حسینی وزیر محترم اقتصاد و امور دارائی و جناب آقای دکتر محمدهادی زاهدی‌وفا معاون محترم امور اقتصادی و جناب آقای دکتر اصغر افتخاری معاون محترم پژوهشی دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام) جهت نشر این مجموعه نیز کمال تشکر را داریم.

محمد سلیمانی، محمد نعمتی

دانشکده معارف اسلامی و اقتصاد دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام)